

Другиятъ гръцки центъръ е Кавала на морето. Съ изключение на работниците българи въ тютюневитѣ фабрики, друго българско население въ града току-речи нѣма. Въ цѣлата обаче Кавалска околия нѣма ни едно гръцко село; тя се състои отъ турски и нѣколко българско-помашки села. Това посочва, че въ срѣднитѣ вѣкове населението е било главно българско и при турското завоевание е било принудено да приеме мохамеданство. До тогава и самиятъ градъ е билъ заселенъ съ българско мнозинство и е носѣлъ българско име *Морѹница*. Гръцката търговска колония тамъ е била съвсѣмъ малобройна дори прѣди сто години. Френскиятъ тогава солунски консулъ, Божуръ, който често е посѣщавалъ града, казва, че въ Кавала, както и въ близкото градче Правища току-речи цѣлото население било турско и не е надминавало 3,000 души.¹⁾

Селскитѣ гръцки купчини въ източна Македония сж разположени едната на югъ отъ езеро Тахино, другата на изтокъ отъ нея, по склоноветѣ на Кушница планина (нѣкога Пангей). Пангейската група е старинска. Гръцки колонисти отдавна сж били прѣселени тамъ да обработватъ златнитѣ и др. рудници. Едни отъ тѣхъ, напр. около Шемолтосъ, носятъ името гаргуни; за тѣхъ казватъ, че били прѣселени отъ Тесалия, отъ при Воло, а споредъ други, тѣ били погърчени власи. Тахинската група, съ сѣдалище въ Нигрита, има по-малка гръцка ядка; тя се състои главно отъ погърчени българи. Въ срѣднитѣ вѣкове цѣлия тоя край отъ Сѣръ до Кавала и морето е билъ силно заселенъ отъ българи, които сж оставили слѣди въ топонимията, пѣкъ и въ живитѣ още български села, които се борятъ съ гръцкитѣ. Много отъ сегашнитѣ мѣстни български имена сж споменати въ срѣдневѣковни гръцки и български документи: Ежово, Крушово, Здравикъ, Нѣгославъ, Берово, Чирпища, Рахово, Вълчища, Правища, Чиста, Самоковъ, Подгора, Витачища, Кормища, Радоливо, Луковица и др.

Докато отъ Солунъ до Кавала гръцкото население е откъснато и има всичкитѣ особености на другитѣ гръцки колонии по Черно-море, на юго-западъ отъ Солунъ гръцкиятъ елементъ напрѣдва бавно масово на сѣверъ, като има задъ гърба

¹⁾ F. de Beaujour, Voyage militaire dans l'empire othoman. Paris 1829, p. 230.